

Boardletter

Gemeente Goirle

Boekjaar 2023

Het college van Burgemeester en Wethouders
van de gemeente Goirle
Oranjeplein 1
5051 LT Goirle

ONDERWERP:
Boardletter 2023

Geacht college,

Als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2023 van gemeente Goirle hebben wij de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing beoordeeld, teneinde onze controlewerkzaamheden in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de controlestandaarden, te kunnen bepalen.

De opzet, het bestaan en in sommige gevallen de werking van de interne beheersingsmaatregelen van de belangrijkste bedrijfsprocessen, inclusief de geautomatiseerde gegevensverwerking, in uw onderneming zijn beoordeeld en getoetst, zodat we een terugkoppeling kunnen geven over de betrouwbaarheid van de interne informatievoorziening en de jaarrekening.

De bevindingen komen voort uit onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole en zijn opgenomen voor zover wij het van belang achten om deze met u te communiceren. Deze brief bevat daardoor niet alle onvolkomenheden in de interne beheersing die bij een eventueel uitgebreid en hierop specifiek gericht onderzoek naar voren zouden kunnen komen. Zoals u zult begrijpen is de Boardletter van nature positief kritisch. Wij rapporteren over de eventuele leemtes of mogelijkheden ter verbetering van de financiële en administratieve processen, de administratieve organisatie daarvan en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing.

Op uw verzoek geven wij in deze boardletter aan op welke wijze verbeteringen van de administratieve organisatie en de daarin opgenomen maatregelen van interne beheersing kunnen worden gerealiseerd. De aanbevelingen en oplossingsrichtingen zoals beschreven in deze boardletter bieden u handvatten voor deze uitwerking. Wij hebben de managementletter toegelicht aan en besproken met een afvaardiging van de ambtelijke organisatie. Deze boardletter betreft een afschrift van de managementletter.

Deze boardletter is door ons opgesteld voor uw informatie en mag niet zonder onze uitdrukkelijke toestemming geheel of gedeeltelijk aan derden ter beschikking worden gesteld. Wij danken u en uw medewerkers voor de samenwerking en zijn graag bereid tot het verstrekken van nadere toelichting.

Hoogachtend,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Ondertekening alleen in definitieve versie
drs. B. Smeenk RA
Extern accountant

Inhoudsopgave

CONTACT

drs. B. Smeenk RA
Director Audit
+ 31 6 15 59 17 58
b.smeenk@bakertilly.nl

drs. S. Schilders RA
Senior Manager Audit
+ 31 6 13 29 83 64
s.schilders@bakertilly.nl

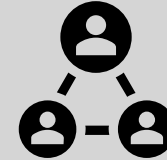
KANTOORGEGEVENS

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Bijster 39
4817 HZ BREDA

Postbus 3814
4800 DV BREDA
076- 525 00 00

Bestuurlijke
samenvatting

Interne beheersing

Vorbereiding
controle

Actualiteiten

1. Bestuurlijke samenvatting

Doel van de boardletter

Deze boardletter bevat onze bevindingen ten aanzien van de interne beheersing (inclusief de IT-omgeving), die zijn gebaseerd op onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole 2023. Deze werkzaamheden zijn dan ook niet gericht op het geven van een oordeel over de interne beheersing van uw organisatie als geheel.

Een goede interne beheersing maakt dat de risico's voor de organisatie beter beheersbaar zijn en de jaarrekeningcontrole effectiever en efficiënter kan plaatsvinden. Vanuit onze natuurlijke adviesfunctie willen wij bijdragen aan verbetering van uw bedrijfsvoering, onder andere door het analyseren van de IT-omgeving en de bedrijfsprocessen.

In deze boardletter geven wij u een update over de bevindingen van voorgaand jaar en nieuwe bevindingen.

Bestuurlijke samenvatting

In het volgende overzicht (zie de volgende twee pagina's) hebben wij voor u een bestuurlijke samenvatting opgenomen. Deze punten worden in detail besproken in de hierop volgende paragrafen.

In de management letter zullen wij achtereenvolgens ingaan op:

- Interne beheersing (H2), inclusief onze IT bevindingen;
- Voorbereiding jaarrekeningcontrole (H3), waarin we u mee willen nemen in de noodzakelijk te nemen stappen ter goede voorbereiding van de jaarrekeningcontrole;
- Actualiteiten welke mogelijk interessant kunnen zijn voor de gemeente Goirle.

1. Bestuurlijke samenvatting

Deze boardletter bevat onze bevindingen die zijn gebaseerd op onze werkzaamheden in het kader van de jaarrekeningcontrole voor het jaar eindigend op 31 december 2023.

Uw interne beheersing is op orde. We hebben geen significante tekortkomingen in uw AO/IC geconstateerd. Wel constateren we dat er nog werkzaamheden in het kader van de VIC uitgevoerd moet worden. Het is noodzakelijk dat deze werkzaamheden tijdig worden uitgevoerd, zodat het college een onderbouwd oordeel ten aanzien van de rechtmatigheid kan verstrekken. De achterstanden zijn het gevolg van onderbezetting op de afdeling. Daarnaast geven we u in deze boardletter een aantal belangrijke aanbevelingen meegegeven. Ten aanzien de kwaliteit van de onderbouwing van de prestatielevering constateren we dat deze wisselend is. We adviseren u nadere toe te zien op de naleving van de procesafspraken en deze bij de verantwoordelijken onder de aandacht te brengen.

In het kader van onze jaarrekeningcontrole hebben we de interne beheersing rondom uw IT General Controls (o.a. inzake authenticatie, continuïteit, wijzigingsbeheer, etc.) onderzocht. De bevindingen uit dit onderzoek liggen in lijn met de bevindingen van de voorgaande accountant (voor de samenvatting verwijzen wij naar paragraaf 2.2.). We constateren geen significante wijzigingen in onze bevindingen ten opzichte van 2022. Wij kunnen, rekening houdend met onze bevindingen, nog niet volledig steunen op de interne beheersingsmaatregelen binnen uw IT systeem.

Inflatie en energiecrisis heeft voor 2023 een belangrijke invloed op uw gemeente, dit kan invloed hebben op de kosten binnen projecten van de grondexploitatie, de waardering van vorderingen op met name gesubsidieerde instellingen en mogelijk ook op de calculatie van de voorzieningen voor onderhoud.

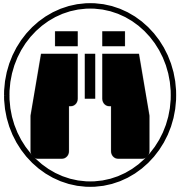
1. Bestuurlijke samenvatting

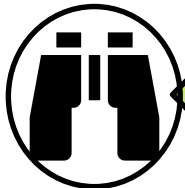
Vanaf 2023 dient het college van burgemeester en wethouders zelfstandig verantwoording af te leggen over de rechtmatigheid. De gemeente heeft de nodige voorbereidingen getroffen om voor 2023 in staat te zijn deze verantwoording op te stellen. We constateren dat de gemeente gestart is met de werkzaamheden, maar nog de nodige werkzaamheden uit te voeren heeft. Zoals aangegeven is het noodzakelijk dat de achterstanden in de uitvoering van de verbijzonderde interne controle (VIC) tijdig worden ingehaald. Daarnaast adviseren we tijdiger te starten met de uitvoering van de VIC. Daarnaast dienen de formele afspraken tussen raad en college aangaande de rechtmatigheidsverantwoording geformaliseerd te worden. Deze staan in het eerste kwartaal 2024 op de planning.

Onze samenwerking. We zijn onze samenwerking voortvarend gestart en hebben ons voldoende kunnen verdiepen in de gemeente Goirle. De samenwerking is goed en plezierig te noemen. Zowel uw als ons team weten elkaar goed te vinden en zijn positief kritisch naar elkaar voor wat betreft de uitkomsten van onze toetsingen. We merken dat de organisatie moeite heeft tijdig en kwalitatief de juiste informatie te leveren. Hier zijn de effecten van onderbezetting merkbaar. We zien dit als belangrijk aandachtspunt richting de eindejaarscontrole.

Vooruitblik richting jaarrekeningcontrole 2023. We hebben met uw gemeente afspraken over de planning van de jaarrekeningcontrole gemaakt. Op voorhand identificeren we een aantal aandachtsgebieden met verhoogde aandacht in onze controle. Dit betreffen met name de controle op de waardering van de grondexploitaties, daarnaast vragen wij uw aandacht voor het op te leveren rechtmatigheidsdossier, de controle van de juiste transitie van de WMO naar de regionale samenwerking.

Tot slot hebben we vanuit het oogpunt van onze **natuurlijke adviesfunctie** in deze boardletter een hoofdstuk opgenomen met actuele ontwikkelingen. Belangrijke elementen zijn hier onder andere de (aankomende) wijzigingen in de jaarverslaggevingsregels en in het Besluit accountantscontrole decentrale overheden. Ook hebben wij de ontwikkelingen ten aanzien van IT opgenomen in deze boardletter.

2. Interne beheersing

2. Interne beheersing

2.1 Algemeen

Doel en reikwijdte

Inleiding

Het doel van onze jaarrekeningcontrole is het vormen van een oordeel over de getrouwheid van de jaarrekening als geheel, zoals bedoeld in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Vanuit de jaarrekeningcontrole beoordelen wij de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing voor zover relevant voor onze oordeelsvorming. Wij geven geen zelfstandig oordeel over de kwaliteit van de administratieve organisatie en interne beheersing. De controle van de jaarrekening omvat het uitvoeren van controlewerkzaamheden, waaronder risicoanalyse, cijferanalyses, beoordeling van de administratieve procedures en het daarmee samenhangende systeem van interne beheersingsmaatregelen en gegevensgerichte controlewerkzaamheden. De samenstelling en omvang van die werkzaamheden zijn noodzakelijk voor het verkrijgen van voldoende controle-informatie ter onderbouwing van ons oordeel.

Risicoanalyse

Onze risicoanalyse richt zich op een betrouwbare totstandkoming van de jaarrekening. Dit betekent dat wij niet alle risico's die voor u als gemeente relevant zijn in onze controle meenemen. De risicoanalyse is een continue proces en stellen wij gedurende de controle indien nodig bij. De belangrijkste bij uw gemeente onderkende risico's en aandachtsgebieden in de controle zijn:

- Waardering van uw grondexploitaties (in beperkte mate);
- Invoering van de rechtmatigheidsverantwoording;
- Prestatielevering inkopen;
- Onterechte betalingen waardoor de lasten ten onrechte zijn verantwoord;
- Onnauwkeurige lasten sociaal domein;
- Risico dat het management van de gemeente de procesafspraken doorbreekt, hetgeen een standaard risico is vanuit onze beroepsregels. Dit risico ziet bij uw gemeente met name toe op de schattingsposten in de grondexploitatie en voorzieningen.

Indien gewenst kunnen we deze punten toelichten aan de auditcommissie. In ons verslag van bevindingen rapporteren wij naar aanleiding van de jaarrekeningcontrole over bovenstaande punten.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.2 Bedrijfsprocessen

Interne beheersing

Beeld interne beheersing

Vanuit onze bedrijfsverkenning en onze interim-controle hebben we de gemeente Goirle leren kennen als een pragmatische hands-on gemeente. We constateren dan ook geen significante bevindingen met betrekking tot uw interne beheersing. Wel kan de gemeente op het gebied van interne beheersing nog stappen zetten. Om alle financiële uitdagingen voor uw gemeente in de komende tijd in goede banen te leiden worden namelijk hoge eisen aan het planning- en control instrumentarium, alsmede het interne beheersingssysteem gesteld. Ook de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording door het college stelt hogere eisen aan het interne beheersingssysteem. De aanwezigheid van een adequaat intern (financieel) beheersingssysteem is daarbij een essentiële randvoorwaarde om te kunnen bijsturen en de betrouwbaarheid van financiële informatie en verslaglegging is van groot belang om dit tijdig en goed te kunnen doen.

Evenals bij andere gemeenten zien wij bij de gemeente Goirle dat de personele bezetting een uitdaging is voor het planning- en control instrumentarium en om het interne beheersingssysteem op niveau te houden en verder te ontwikkelen. Momenteel zijn niet alle posities ingevuld. Dit zorgt ervoor dat dezelfde activiteiten (tijdelijk) met minder personeel, c.q. met inhuurkrachten, gedaan moest worden. Kennis kan verloren gaan en mogelijk worden interne beheersingsactiviteiten niet of minder diepgaand uitgevoerd. We constateren onderbezetting op de afdeling van het sociaal domein. Voor de overige afdelingen hebben we dit signaal niet, maar constateren we wel dat inhuur noodzakelijk is om de bezetting op niveau te houden. Momenteel hebben wij geen signalen dat er problemen zijn ontstaan als gevolg van de personele wisselingen en (tijdelijke) onderbezetting.

Basis op orde echter beheersmaatregelen nog onvoldoende (zichtbaar)

Wij constateren dat op dit moment dat op onderdelen de interne beheersingsmaatregelen in het proces nog onvoldoende verankerd is danwel onvoldoende zichtbaar. In die laatste situatie kan achteraf niet vastgesteld worden of de afgesproken procedures en interne controles wel hebben bestaan en gewerkt. Wij zijn van mening dat de zichtbare vastlegging van de interne beheersmaatregelen binnen uw gemeente voor verbetering vatbaar is. Primair ziet deze bevinding toe op de vastlegging en archivering van documentatie rondom het factuurautorisatieproces (onderbouwing van de zogenaamde prestatielevering) en het feit dat controles niet altijd zichtbaar worden vastgelegd.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.2 Bedrijfsprocessen

Procesbeschrijvingen niet altijd actueel

Transformatie van controle achteraf naar beheersing vooraf

Beeld interne beheersing

Tot slot is het van belang dat de gemeente beschikt over procesbeschrijvingen, waaruit blijkt hoe interne controles er precies uitzien. Om dit scherp in beeld te brengen en te houden is het belangrijk procesbeschrijvingen actueel te houden. Ten behoeve van de interimcontrole hebben we de procesbeschrijvingen ontvangen. We constateren dat niet alle processen (o.a. grondexploitaties en personeel) actueel en volledig zijn en vragen hier aandacht voor. Binnen de procesbeschrijvingen het van belang dat de "key-controls" zo goed mogelijk zijn beschreven. Deze "key-controls" zitten vaak bij de rollen in functiescheiding van controlerend en autoriserend. Belangrijk hierbij is om de "key-controls" zo scherp mogelijk te beschrijven aan de hand van de 6W's (wie, wat, waarom, wanneer, met welke informatie en wat wordt vastgelegd) zodat iedere betrokken functionaris weet wat er van hem of haar verwacht wordt. Betreffende controls zijn door de gemeente beschreven in de lijncontroles. We adviseren u blijvend aandacht te besteden aan het up-to-date houden van deze procesbeschrijvingen.

Een adequate beschrijving en toereikende inrichting en werking van de interne beheersing vormt de basis om voor de verbijzonderde interne controle en door ons als accountant over te gaan van een gegevensgerichte naar een organisatiegerichte controlestrategie. Hierdoor wordt het mogelijk om te steunen op de maatregelen van interne beheersing waardoor minder gegevensgerichte detailcontroles worden uitgevoerd. Daarnaast biedt een toereikende inrichting en werking van de interne beheersing ook een goede grondslag voor de toekomstige rechtmatigheidsverantwoording door het college.

2. Interne beheersing

2.2 Beeld interne beheersing

Is gemeente Goirle klaar voor de rechtmatigheidsverantwoording?

Per 1 januari 2023 moet gemeente Goirle zelf een rechtmatigheidsverantwoording in de jaarrekening opnemen. Voorheen vormde de accountant een oordeel en bracht hierover verslag uit. Met ingang van boekjaar 2023 wordt het een verplichting voor het college van burgemeester & wethouders. De van toepassing zijnde wet- en regelgeving (Besluit begroting en verantwoording en Besluit Accountantscontrole Decentrale overheden) is op dit moment in revisie/in consultatie. De verwachting is dat deze formalisatie de komende tijd gaat plaatsvinden. De rechtmatigheidsverantwoording ziet primair toe op de volgende aspecten:

- Begrotingscriterium
  - Begrotingsrechtmatigheid;
  - Kredietrechtmatigheid.
- Voorwaarden criterium
  - Aanbestedingsrechtmatigheid;
  - Overige aspecten (treasury, subsidies, uitkeringen).
- M&O (Misbruik & Oneigenlijk) – gebruik criterium
  - Vaststellen dat college M&O-beleid heeft nageleefd.

Op deze drie aspecten dient het college in het jaarrekeningdossier rekening te houden dat er een toereikend onderbouwd oordeel beschikbaar dient te zijn, inclusief het onderliggende interne controledossier. Dit dossier dient door de gemeente dusdanig aan ons als accountant gerapporteerd te worden, zodat wij dit als onafhankelijke derde zelfstandig moeten kunnen reviewen en beoordelen. De eisen die aan deze dossiers gesteld worden zijn dus hoger dan voorgaande jaren. Wij vragen uw nadrukkelijke aandacht hiervoor. Afstemming met de Raad over normenkader en aangepaste financiële verordeningen vinden momenteel plaats, deze worden in het eerste kwartaal 2024 aangeboden aan de Raad. De goedkeuringstoleranties zijn reeds met de Raad overeengekomen. Op dit moment vragen we met name uw aandacht voor de volgende zaken:

- Operationaliseren van het normenkader in een toetsingskader en deze analyse doorvertalen naar het controle/IC-plan;
- Opstellen van M&O beleid. Daarnaast dient borging hiervan plaats te vinden en toezicht gehouden te worden op naleving van het M&O beleid;
- Zorgen voor een juiste registratie van fouten en onduidelijkheden.

De uitvoering van de VIC is nog onvoldoende gevorderd in het jaar. Zoals eerder aangegeven vragen wij uw aandacht hier voor.

2. Interne beheersing

2.2 Beeld interne beheersing - bevindingen

Deze boardletter bevat onze bevindingen die zijn gebaseerd op de werkzaamheden in het kader van de jaar-rekeningcontrole voor het jaar eindigend op 31 december 2023. Deze werkzaamheden zijn dan ook niet gericht op het geven van een oordeel over de interne beheersing van uw organisatie als geheel.

In het overzicht hiernaast zijn de bevindingen opgenomen.

In de tabel rechts is een totaal overzicht opgenomen van het totaal aantal detailbevindingen. De bevindingen en onze aanbevelingen worden op de volgende pagina's van deze boardletter uitgebreider toegelicht.

De kleur van het symbool geeft de status van de constatering aan.

- = opgelost
- = actie ondernomen, maar nog niet afgerond
- = geen zichtbare actie ondernomen in 2023
- = Nieuwe bevinding

	aandachtspunten
Aantal nieuwe aanbevelingen	8
Aantal aanbevelingen uit voorgaande jaren	0
Waarvan opgelost in 2023	0
Resterende aanbevelingen 2022	0
Waarvan reeds acties zijn ondernomen, maar nog niet zijn afgerond	0
Waarvan nog geen acties zijn ondernomen*	0
Aantal openstaande aanbevelingen	8

#	Proces	Bevinding	Status	Prioriteit 2023
1	Memoriaalboekingen	Controle binnen applicatie	●	Laag
2	Belastingen	Zichtbare controle op tarieven	●	Gemiddeld
3	Inkopen	Archivering prestatielevering	●	Gemiddeld
4	Inkopen	Ontbreken contractenregister	●	Gemiddeld
5	Sociaal Domein	Borging 4-ogen principe	●	Gemiddeld
6	Monitoring	Onvolledige procesbeschrijvingen	●	Laag
7	Monitoring	Voortgang uitvoering VIC	●	Hoog
8	Subadministraties	Aansluiten subadministratie	●	Laag

2. Interne beheersing

2.6 Detailbevindingen interne beheersing - Samenvatting

De tabellen op deze pagina geven een overzicht van onze bevindingen ten aanzien van de processen en de IT aandachtsgebieden binnen uw organisatie.

De mate van risico die u als organisatie loopt bij constatering verschilt per IT aandachtsgebied. Een inschatting van de impact op de controle en op uw organisatie vindt u in de afbeelding rechts.

De kleur van het symbool geeft de status van de constatering aan.

- Benodigd, verbetering op (korte) termijn
- Adviespunt, verdere aanscherping mogelijk
- Op dit moment voldoende

Onderstaande symbolen geven de status van onze bevindingen ten aanzien van de overige processen aan.

- Opgelost
- Actie ondernomen, maar nog niet afgerond
- Geen actie ondernomen
- Niet oplosbaar door omvang organisatie
- Nieuwe bevinding

Belangrijkste bevindingen IT beheersing

Omgeving	Authenticatie	Autorisatie	Continuïteit	Proces
Netwerk Equalit				Alle
Key2Financiën				Financiën
Suites voor het Sociaal Domein				Sociaal domein

2. Interne beheersing

2.4 IT-omgeving

Visuele weergave IT-omgeving:

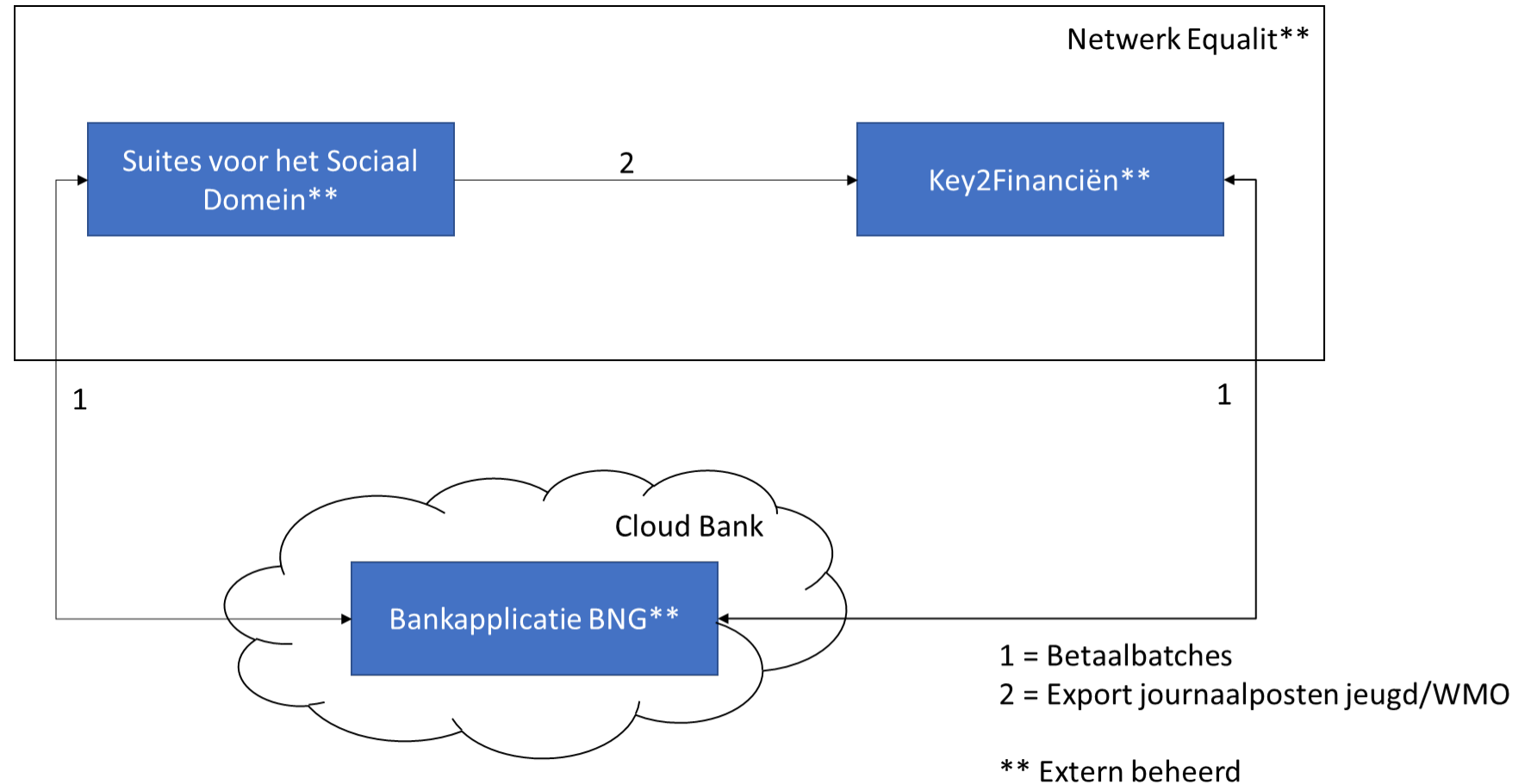
Het IT-landschap van de Gemeente Goirle is grafisch in kaart gebracht.

Het netwerk wordt beheerd door de IT leverancier Equalit, welke jaarlijks een assurancerapportage (ISAE 3402) uitbrengt over de IT-beheersmaatregelen die worden uitgevoerd door de serviceorganisatie.

In dit netwerk draaien de applicaties Key2Financiën (financiële applicatie) en Suites voor het Sociaal Domein (Participatiewet, Jeugd en WMO) on-premise.

Tot slot wordt er gebruik gemaakt van de bankapplicatie BNG (Bank Nederlandse Gemeenten).

De IT-omgeving van uw organisatie, voor zover in scope voor de jaarrekeningcontrole, is als volgt weer te geven:

2. Interne beheersing

2.3 Samenwerking en VIC

Organisatie

Tijdens de interim-controle hebben wij in een prettige en constructieve wijze samengewerkt met de gemeente. Belangrijke elementen in de samenwerking hierbij zien onder andere toe op:

- proactieve afstemming op bijzonderheden en/of belangrijke aandachtsgebieden bijvoorbeeld ten aanzien van het plannen en uitvoeren van de interim-controle;
- inspanning om te zorgen dat alle gewenste informatie op een adequate wijze en voor aanvang van de controle aanwezig is. Gedurende de interim hebben we in dit kader voldoende bereidheid van de organisatie ervaren. Wel constateren we dat kwaliteit van de oplevering verbeterd dient te worden en de beantwoording van vragen sneller kan;
- bereidheid en beschikbaarheid van medewerkers om onze vragen op een adequate wijze en tijdig te beantwoorden. Daarbij is de voorbereiding van de lijncontroles (opzet en bestaan) voor verbetering vatbaar, voor een deel ook gelegen in het feit dat de gemeente zelf niet altijd beschikt over actuele procesbeschrijvingen, met name binnen het sociaal domein. Voor het boekjaar 2023 hebben we inzicht verkregen middels interviews;
- ondanks dat boekjaar 2023 een eerstejaarscontrole is hebben we gedurende het proces steeds constructief met elkaar samengewerkt.

Inrichting en kwaliteit VIC

Een belangrijk onderdeel van de interne beheersing is de (verbijzonderde) interne controlefunctie. Deze werkt vanuit een geformaliseerd en gestructureerd overall actueel controleplan. Een dergelijk plan is steeds belangrijker geworden als gevolg van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording. Een kwalitatief goed overall intern controleplan bevat in onze optiek een opbouw die gebaseerd is op de financiële omvang van posten en stromen, waarin deze posten en stromen vervolgens worden gekoppeld aan relevante wet- en regelgeving en waarin de daaruit voortkomende relevante risico's zijn gedefinieerd. Hieraan is door de organisatie voldaan.

We hebben op dit moment nog onvoldoende zicht op de kwaliteit van de uitgevoerde VIC, omdat we nog geen inzicht hebben in de werkelijk uitgevoerde werkzaamheden en eventuele rapportages. Op basis van de beschikbare informatie kiest de gemeente momenteel voor een gegevensgerichte aanpak kiest (dus geen toets op processen maar meer het uitvoeren van gedetailleerde steekproeven achteraf). We adviseren u dan ook de VIC als een echte “derde lijnscontrole” uit laten voeren in plaats van het uitvoeren van gegevensgerichte werkzaamheden in de vorm van steekproeven waarbij bij sommige processen een controle in de 1ste en/of 2de lijn niet is uitgevoerd (zie ook volgende sheet).

Tijdigheid en omvang VIC werkzaamheden

Wij constateren dat de VIC tijdens de interim-controle nog in de uitvoerende fase zat met betrekking het eerste deel van het jaar. We hebben op dit moment geen zicht op de diepgang van de VIC. Het is belangrijk dat bij de uitvoering van de VIC de gestelde bandbreedtes door de Raad in acht genomen worden. Om echter, zoals ook in onze offerte is verwoord optimaal gebruik te kunnen maken van de interne controle is het voor ons van belang dat deze diepgang ook aansluit met de vereisten van onze getrouwheidscontrole. Indien de diepgang voor de rechtmatigheidscontrole niet aansluit bij die van de getrouwheidscontrole leidt dit mogelijke tot inefficiënties in de gegevensverzameling aan uw zijde en de controle vanuit onze kant. Voorgaande heeft dan nar verwachting met name impact op de werkzaamheden binnen het inkoopproces.

2. Overige bevindingen en aandachtspunten

2.4 Three lines of defense

Wij rapporteren via de 3 lines of defense model. Dat wil zeggen dat wij binnen de processen nagaan op welk niveau in de organisatie de interne beheersmaatregelen worden ondervangen. De volgende niveaus worden hierbij onderkend:

- 1^e lijn: in het primaire proces, onder verantwoordelijkheid van de proceseigenaar.
- 2^e lijn: in de ondersteunende processen zoals financiën en control, waar checks and balances ingericht zijn om fouten te signaleren.
- 3^e lijn: in uw verbijzonderde interne controle achteraf.

Indien de beheersmaatregelen in de 1^e en/of 2^e lijn adequaat zijn ingericht dan is de organisatie optimaal in control en is een voornamelijk systeemgerichte controleaanpak mogelijk. Indien dit niet het geval is kan dit gecompenseerd worden door de gegevensgerichte werkzaamheden van de VIC. In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording dient in ieder geval de 3^e lijn (VIC) toereikend te zijn. Onderstaand overzicht geeft zodoende een beeld over de mate van beheersing en controle van uw gemeente. Uit onderstaande beeld komt naar voren dat wij nog niet optimaal op de processen kunnen steunen maar in samenwerking met de VIC grotendeels een gegevensgerichte aanpak hanteren. Wij bespreken uiteraard graag met u de mate van beheersing en uw gewenste ambitieniveau.

Nr.	Proces	1 ^e lijn	2 ^e lijn	3 ^e lijn	Opmerking / toelichting
1	Aanbesteden	◆	◆	◆	Een zichtbare controle in de eerste en tweede lijn ontbreekt. Voorgaande wordt ondervangen door het uitvoeren van een spendanalyse achteraf.
2	Inkopen - prestatielevering	◆	◆	◆	Wij constateren dat er niet in alle gevallen een toetsbare afdwingbare functiescheiding aanwezig is bij de controle op prestatieleveringen. Op basis van onze detailcontrole signaleren wij wel dat er geen controle op de 2 ^{de} lijn uitgevoerd wordt, echter enkel de toetsingen van de 3 ^{de} lijn (VIC).
3	Betalingen	◆	◆	◆	Geen opmerkingen.
4	Sociaal Domein – WMO / Jeugd	◆	◆	◆	Hierbij dient een controle in de tweede lijn zichtbaar te worden uitgevoerd.
5	Sociaal Domein - Uitkeringen	◆	◆	◆	In de lijn worden geen zichtbare controle uitgevoerd, zoals dit ook geldt voor de tweede lijn.
6	Subsidies	◆	◆	◆	Wij constateren dat er een medewerker de beschikking opstelt, vervolgens door een andere, onafhankelijke medewerker wordt deze beschikking gecontroleerd. Vervolgens vindt er in de 3 ^e lijn (VIC) een controle plaats.
7	Personeel	◆	◆	◆	Geen bevindingen.
8	Omgevingsvergunningen	◆	◆	◆	Geen bevindingen.
9	Grondverkopen	◆	◆	◆	Geen opmerkingen.
10	Bijzondere boekingen (memoriaalboekingen)	◆	◆	◆	Wij constateren dat er een controle plaatsvindt op de memoriaalboekingen in alle lijnen, weliswaar buiten het systeem om en niet binnen geborgd binnen de applicatie.

Legenda status:

◆ = geen bevindingen met kans op materiële fouten, enkel aanbeveling ter verdere optimalisatie
 ◆ = één of enkele bevindingen met geringe impact resteren

◆ = meerdere bevindingen en aanbevelingen met mogelijk grote impact

2. Interne beheersing en frauderisico's

2.5 Frauderisicoanalyse

Fraude- en corruptierisico's

Frauderisicoanalyse

De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en detecteren van fraude (waaronder corruptie) berust bij het college van burgemeester en wethouders. Deze verantwoordelijkheid betreft ook het onderhouden van een zodanige interne beheersing om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder dat deze afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten.

Voor het opstellen van een frauderisicoanalyse is het raadzaam een template te gebruiken toegespitst op uw gemeente. Hierin kan voor processen waar materiële opbrengsten-/kostenstromen mee zijn gemoeid, inzichtelijk worden gemaakt:

- welke frauderisico's de gemeente onderkent;
- wat de geschatte kans en impact van deze frauderisico's is;
- wat de risicorespons van de gemeente is, idealiter afgestemd op de risicobereidheid van de gemeente zoals vastgelegd in frauderisicobeleid;
- welke interne beheersmaatregelen reeds getroffen zijn om onderkende frauderisico's te mitigeren;
- welke eventuele restrisico's/leemtes in de interne beheersing resteren en hoe de gemeente deze ondervangt (bijvoorbeeld via de verbijzonderde interne controle).

De kans- en impactweging van frauderisico's kan via een risicomatrix weergegeven worden om op basis daarvan prioriteiten te stellen in de wijze waarop met risico's wordt omgegaan.

Voor de duidelijkheid benoemen we graag dat er een relatie is tussen fraude en misbruik en oneigenlijk gebruik (M&O). M&O is namelijk een vorm van fraude waarbij de nadruk ligt op handelingen van derden in relatie tot het verkrijgen van overheidsbijdragen dan wel het betalen van heffingen. Wij raden u aan om bij het opstellen van een frauderisicoanalyse, ook expliciet aandacht te besteden aan M&O-risico's vanwege de verwevenheid tussen fraude en M&O.

Tot slot merken wij op dat het uitvoeren van een frauderisicoanalyse en het treffen van interne beheersmaatregelen, onderdeel vormen van het bredere 'frauderisicomangement'. Frauderisicomangement omvat namelijk ook het opstellen van frauderisicobeleid (waar M&O-beleid al dan niet onderdeel van kan vormen), het opstellen van een frauderesponsplan voor situaties dat een vermoeden van fraude bestaat en het periodiek intern evalueren in hoeverre frauderisicomangement voldoende is ingericht en toereikend werkt binnen de organisatie.

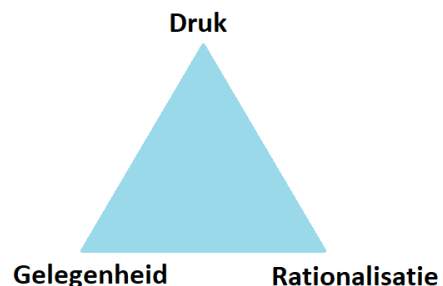
2. Interne beheersing

2.5 Frauderisicoanalyse en frauderisico's

Fraudedriehoek

Fraudedriehoek

Wij raden u aan bij het identificeren van de frauderisico's binnen uw gemeente specifiek gebruik te maken van de fraudedriehoek. De fraudedriehoek kent de elementen 'Gelegenheid', 'Rationalisatie' en 'Druk' en is een goed hulpmiddel om frauderisicofactoren in beeld te krijgen en van daar uit te bepalen of deze frauderisicofactoren ook daadwerkelijk tot een frauderisico voor uw gemeente leiden. Belangrijk is om uw overwegingen/analyse goed te documenteren.

Wij vragen u als gevolg van de huidige economische ontwikkelingen (o.a. stijgende energieprijzen en indexatie) bij uw analyse nadrukkelijk aandacht te besteden aan de elementen druk en rationalisatie. Deze kunnen mogelijk leiden tot aanvullende frauderisico's. Wij adviseren u daarbij specifiek te kijken naar het (fraude)risico van onrechtmatige onttrekkingen van geld aan de gemeente.

Status bij gemeente Goirle

We constateren dat de gemeente op dit moment niet beschikt over een frauderisico-analyse en ook niet over een M&O-beleid. We begrijpen dat het opstellen hiervan binnen de organisatie onderhanden is. Wij adviseren u om hier prioriteit aan te geven, omdat dergelijke analyse voor de frauderisico's en het beleid met betrekking tot M&O belangrijke basis is om de werkzaamheden van de VIC verder specifiek te maken.

Frauderisico's in controleverklaring

Wij willen u erop wijzen dat wij verplicht zijn om in onze controleverklaring specifiek te vermelden welke frauderisico's wij bij de controle van uw jaarrekening hebben geïdentificeerd en welke werkzaamheden wij ten aanzien van deze risico's hebben uitgevoerd. Idealiter sluiten de door ons onderkende frauderisico's in onze controleaanpak aan op de frauderisicoanalyse zoals opgesteld door het college, en de toelichting van het college op de eventuele frauderisico's in de paragraaf bedrijfsvoering in de jaarrekening.

2. Interne beheersing

2.6 Overige aandachtspunten

Samenwerking GHO

GHO

Uit gesprekken blijkt dat er behoefte is om meer samen te werken binnen de GHO. We constateren ook dat hier mogelijkheden liggen. Deze samenwerking is op onder andere het gebied van IT, personeel, aanbestedingen en belastingen al aanwezig, maar zou ook op andere gebieden wenselijk zijn. Qua omvang is de gemeente Goirle klein en daarmee afhankelijk van de kennis van enkele medewerkers, dit maakt de gemeente kwetsbaar. We kunnen ons voorstellen dat op gebieden zoals financiën, planeconomie, sociaal domein meer de samenwerking gezocht kan worden. Dit leidt enerzijds tot een afname van de kwetsbaarheid, anderzijds kan door harmonisatie van processen efficiencyvoordelen behaald worden. Een actueel voorbeeld hiervan is de opgestelde financiële verordening. Hierin merken we op dat de gemeenten zelfstandig te werk gaan. Uit gesprekken blijkt dat de gemeenten een gezamenlijke start hebben gemaakt met het opstellen van deze verordening, maar uiteindelijk individueel het traject richting de raad hebben afgewikkeld. Hier zou efficiëntie te halen zijn wanneer gezamenlijk wordt opgetrokken bij het opstellen van documenten die voor alle drie de organisaties relevant zijn. Daarbij zou ook een opstap gemaakt kunnen worden in het meer en meer harmoniseren van de planning- en controlcyclus en documenten.

Daarnaast is er mogelijk ook winst te halen in de uitvoering van de VIC, waarbij mogelijk meer van elkaar geleerd kan worden door ervaringen uit te wisselen.

Siem

Gedurende 2023 is er een regionale samenwerking gestart aangaande een deel van de uitvoering van de WMO. De bestaande contracten met de zorgaanbieders worden gedurende 2023 en 2024 overgeheveld naar de regionale samenwerking Siem. Deze samenwerking wordt regionaal bekostigd door middel van een lumpsum budgetovereenkomst. Gezien de transitie in 2023 is het zorg dat per jaareinde voldoende inzichtelijk wordt gemaakt welke trajecten nog via de oude constructie en welke trajecten via de nieuwe samenwerking zijn geleverd. We onderkennen daarbij in theorie het risico dat trajecten dubbel gefactureerd worden.

3. Voorbereiding jaarrekeningcontrole

3. Voorbereiding jaarrekeningcontrole

3.1 Planning en afspraken

Om aan uw behoeften te kunnen voldoen en om het proces voor de jaareinde controle verder te kunnen verbeteren vinden wij het belangrijk om vooraf afspraken te maken, het proces regelmatig te evalueren en onze bevindingen met u te delen. Om achteraf verrassingen te voorkomen willen wij de volgende werkafspraken met u maken:

Vorbereiding voor de jaareinde controle 2023

Onderwerp	Toelichting
Planning	Wij starten met de jaarrekeningcontrole eind maart 2024. Om de jaarrekeningcontrole efficiënt te laten verlopen is het belangrijk dat vóór deze datum een concept jaarrekening inclusief sluitende financiële administratie en onderliggende controledocumentatie aanwezig is. Voor de benodigde controledocumentatie (het balansdossier) leveren wij een lijst 'met op te leveren stukken' aan, inclusief deadlines voor de aanlevering van de documentatie.
Aandachtspunten	<p>In het boekjaar 2023 hebben wij de volgende aandachtspunten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Waardering grondexploitaties vanuit markteffecten (inflatie, verduurzamingsopgave, beschikbaarheid stroomaansluitingen, stikstof, etc.) en toelichting eventuele schattingonzekerheid in de jaarrekening, waaronder de risico-afslag die wordt betrokken in de bepaling van de winstneming; - Waardering gemeentelijke vastgoed (grondexploitaties en vastgoed): wij verwachten een analyse met hierin de kwalificatie van het gemeentelijke vastgoed naar juiste rubricering (maatschappelijk vastgoed of niet) en een analyse of er sprake is van mogelijke bijzondere waardevermindering; - Voortgezette controle. Wij adviseren u een gedegen voortgezette controle uit te voeren waarbij de investeringsprojecten, subsidiebijdragen en kosten in het juiste boekjaar (van oplevering/ingebruikname) worden verantwoord; - Prestatieleveringen. Wij achten het van belang dat bij de uitgevoerde steekproeven (bijvoorbeeld bij kosten en investeringen) de prestatielevering intern is getoetst en onderbouwd met onderliggende documentatie; - Uitkeringen die ten onrechte betaald worden, daar blijkt dat er geen acties worden ondernomen op signalen van het Inlichtingenbureau; - Zichtbare aansluiting met de WMO-beschikkingen (begeleiding) die gedurende het jaar zijn overgedragen aan Siem. Hierbij is een duidelijke splitsing van belang tussen de lasten voor de gemeente en de verantwoording van Siem.

3. Voorbereiding jaarrekeningcontrole

3.1 Planning en afspraken (vervolg)

Voorbereiding voor de jaareinde controle 2023 (vervolg)

Onderwerp	Toelichting
Deelwaarnemingen en gegevensgerichte werkzaamheden	Voor aanvang van de jaareindecontrole zullen wij de belangrijkste deelwaarnemingen uitzetten. Hiervoor is het noodzakelijk dat u tijdig de administratie(s) afsluit en de auditfile(s) aan het controleteam verstrekt zodat wij onze selecties op tijd kunnen doorgeven. Het vooraf uitzetten van onze selecties heeft als bijkomend voordeel dat uw medewerkers de benodigde controledocumentatie op een door hun gekozen moment (voor aanvang van de controle) kunnen verzamelen. Hierbij zullen we aanvullende steekproeven moeten uitvoeren ten opzichte van de VIC (met name voor het inkoopproces), omdat de omvang hiervan niet voldoende is te onderbouwen van ons getrouwheidsoordeel.
Kwaliteit van cruciaal belang	Voor een efficiënte controle en korte doorlooptijd is van cruciaal belang om (tijdig) een interne kwaliteitscheck uit te voeren op de door uw medewerkers aangeleverde stukken, voordat aanlevering aan ons plaatsvindt. Dit voorkomt onnodige vragen en uitzoekwerk gedurende de jaarrekeningcontrole.
Onze verwachtingen	Om een kwalitatief goede en efficiënte controle uit te voeren verwachten wij van u: <ul style="list-style-type: none"> - Complexe vraagstukken worden vooraf met ons afgestemd op basis van uw eigen standpunt; - Tijdige aanlevering van de (volledige) jaarrekening inclusief rechtmatigheidsverantwoording aansluitend met uw administratie; - Maximaal twee versies van de jaarrekening (concept en definitief); - Tijdige en volledige aanlevering van het balansdossier volgens de op te leveren stukken lijst; - Uw medewerkers zijn voldoende beschikbaar om vragen (tijdig) te beantwoorden; - Na het opmaken van de jaarrekening wordt niet meer geboekt in de administratie van het te controleren boekjaar.

4. Actualiteiten

4. Actualiteiten

4.1 Aankomende wetwijzigingen in BBV en Bado

Afgelopen zomer heeft het Rijk enkele wijzigingen op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) voorgesteld. Samenvattend zijn de belangrijkste voorgestelde wijzigingen opgenomen:

Aanpassing Bado

Met ingang van 2025 veranderen naar waarschijnlijkheid de goedkeuringstoleranties voor de jaarrekeningcontrole. Voorheen werd voor fouten uitgegaan van 1% van de totale lasten inclusief dotaties aan de reserves en voor onzekerheden 3%. Vanaf 2025 worden fouten en onzekerheden samengevoegd en wordt de goedkeuringsgrens gesteld op 2% van de totale lasten (dus zonder toevoeging reserves). Deze wijziging kan een belangrijke impact hebben. Wij adviseren u te evalueren wat dit voor uw situatie betekent en welke stappen gezet dienen te worden ter waarborging dat de fouten en onzekerheden binnen de goedkeuringstoleranties blijven vanaf 2025.

Ten aanzien van de SiSa-bijlage houdt de accountant de verantwoordelijkheid om ook de rechtmatigheid vast te stellen.

De volgende tabel zal gehanteerd worden t.b.v. het oordeel:

Materialiteit	Goedkeurende verklaring	Verklaring met beperking	Verklaring van oordeelonthouding /afkeurende verklaring
Fouten in de jaarrekening en onzekerheden in de controle	≤2%	>2% - ≤4%	> 4%

Controleverklaring bij de jaarrekening

Vanuit onze beroepsvereniging NBA is aangegeven dat in het BBV duidelijkheid wordt gegeven over de publicatie van de controleverklaring in de jaarstukken van decentrale overheden. In het BBV is nu niet opgenomen dat deze verklaring onlosmakelijk deel uitmaakt van de jaarrekening en dat noch de definitieve jaarrekening en / of de jaarstukken noch de controleverklaring separaat gepubliceerd mogen worden. Hierdoor komt het voor dat jaarstukken van decentrale overheden worden gepubliceerd zonder de daarbij afgegeven controleverklaring.

Het is in het publiek belang dat de jaarstukken altijd met inbegrip van de controleverklaring toegankelijk worden voor het maatschappelijk verkeer, zoals raadsleden, burgers en andere belanghebbenden. Om dit te borgen heeft onze beroepsvereniging suggesties opgenomen ter aanpassing van artikel 24 lid 3 van het BBV, door daarin 'overige gegevens' toe te voegen waarin de controleverklaring wordt opgenomen. Uw gemeente heeft de afgelopen jaren de controleverklaring gepubliceerd.

Wij adviseren u om vooruitlopend op deze aanpassing deze werkwijze ook toe te passen voor de jaarrekening 2023.

4. Actualiteiten

4.1 Aankomende wetswijzigingen in BBV en Bado

Afgelopen zomer heeft het Rijk enkele wijzigingen op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) voorgesteld. Samenvattend zijn de belangrijkste voorgestelde wijzigingen opgenomen:

Uitbreiding inhoud jaarrekening

De voorgeschreven inhoud van de jaarrekening wordt uitgebreid met de rechtmatigheidsverantwoording. Hiermee bestaat de jaarrekening uit:

- het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting;
- de balans en de toelichting;
- **de rechtmatigheidsverantwoording;**
- de bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen;
- een bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De volgende eisen worden gesteld aan de rechtmatigheidsverantwoording:

1. In de jaarrekening is een rechtmatigheidsverantwoording opgenomen met inachtneming van de verantwoordingsgrens.
2. De rechtmatigheidsverantwoording bevat een toelichting op de rechtmatige totstandkoming van de baten, lasten en balansmutaties.
3. De gemeenteraad en provinciale staten stellen de verantwoordingsgrens vast. De verantwoordingsgrens valt binnen 0 tot 3% van de totale lasten, exclusief de dotaties aan de reserves.
4. Indien het eindbedrag hoger is dan de verantwoordingsgrens licht het college van burgermeesters en wethouders of gedeputeerde staten deze afwijking toe in de rechtmatigheidsverantwoording.

De commissie BBV stelt een modeltekst voor de rechtmatigheidsverantwoording op.

Notitie Overhead

De Notitie Overhead van de commissie BBV is in het voorjaar 2023 geactualiseerd en ter consultatie gepubliceerd. Ten opzichte van de notitie overhead 2016 is een belangrijke aanpassing de definitie van het begrip overhead zelf. Deze wordt als volgt gedefinieerd:

“het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Hiertoe behoren ook de systemen en aanverwante lasten die deze functies ondersteunen.”

Daarnaast doet de commissie BBV de volgende stellige uitspraken, welke overigens al bestonden.

- De methodiek voor het toerekenen van overhead, zoals opgenomen in het overzicht overhead, aan lokale heffingen en rechten mag niet afwijken van de overige methodieken voor het toerekenen van overhead aan gemeentelijke taakvelden.
- Bij de berekening van de tarieven voor lokale heffingen moet de methodiek voor de toerekening van overhead worden opgenomen in de financiële verordening.

Ook zijn er voorbeelden toegevoegd die antwoord geven op actuele vraagstukken. De notitie treedt na publicatie naar verwachting in werking vanaf begrotingsjaar 2025.

4. Actualiteiten

4.1 Aankomende wetswijzigingen in BBV en Bado

Afgelopen zomer heeft het Rijk enkele wijzigingen op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) voorgesteld. Samenvattend zijn de belangrijkste voorgestelde wijzigingen opgenomen:

Paragraaf Openbaarheid

Paragraaf Openbaarheid moet ten minste inzicht verschaffen in:

- a. de informatie die op grond van de artikelen 3.1, 3.3 en hoofdstuk 4 van de Wet open overheid openbaar is gemaakt;
- b. de informatiehuishouding;
- c. het aanwijzen en in dienst hebben van een contactpersoon als bedoeld in artikel 4.7 van de Wet open overheid;
- d. de besteding van subsidie voor de uitvoering van de Wet open overheid;
- e. de eventuele andere activiteiten benodigd ter uitvoering van de Wet open overheid;

De op grond van artikel 3.3, eerste en tweede lid, van de Wet open overheid openbaar gemaakte informatie bevat per categorie van informatie ten minste:

- a. op grond van welk artikel van de Wet open overheid de informatie openbaar is gemaakt;
- b. het jaar waarin de openbaarmaking van de informatie naar verwachting verplicht is;
- c. een omschrijving van de verstrekte informatie;
- d. het aantal documenten dat openbaar is gemaakt;
- e. het platform waarop de documenten openbaar zijn gemaakt.

Het inzicht in de besteding van de subsidie bedoeld in het eerste lid, onderdeel d, bevat ten minste een omschrijving van de wijze waarop de subsidie is besteed.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Daarnaast worden de eisen t.a.v. de paragraaf bedrijfsvoering uitgebreid. Tot en met 2023 is de eis:

“De paragraaf betreffende de bedrijfsvoering geeft ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering”.

Na goedkeuring van de voorgestelde wijziging verlangt de wetgever de volgende toelichting in deze paragraaf:

De paragraaf betreffende de bedrijfsvoering bevat ten minste:

- a. De stand van zaken van de bedrijfsvoering;
- b. De beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering;
- c. Informatie over de financiële rechtmatigheid;
- d. Welke actie wordt ondernomen om afwijkingen van de financiële rechtmatigheid te voorkomen.

4. Actualiteiten - Informatieveiligheid

4.2 Is uw gemeente klaar voor de verplichte IT audits die wij in de publieke sector verwachten?

Binnen de publieke sector is informatieveiligheid een hot topic. Gemeenten halen regelmatig negatief het nieuws vanwege incidenten met betrekking tot informatieveiligheid, zoals hacks, bestuursfraude en datalekken. De komende jaren treden verschillende nieuwe wetten op het gebied van informatieveiligheid in werking waar ook uw gemeente mee te maken krijgt.

Van gemeentelijke colleges wordt verwacht dat de ambtelijke organisatie wordt gefaciliteerd bij de implementatie van deze richtlijnen en wetten. Doel van deze wetten en richtlijnen is dat uw gemeente weerbaarder wordt op het gebied van informatieveiligheid. Daarnaast zal de toezichthoudende rol van de gemeenteraad op het dossier informatieveiligheid ook worden uitgebreid. Verder is het onze verwachting dat de auditlast in relatie tot nu al verplichte IT-audits zal toenemen en dat nieuwe IT-audits hun opwachting zullen maken.

Wij adviseren u in beeld te brengen in hoeverre deze ontwikkelingen voor uw ambtelijke organisatie zijn gefaciliteerd en op basis daarvan vervolgstappen te nemen.

Huidige situatie

Jaarlijks legt het college middels de **ENSIA** collegeverklaring onder andere verantwoording af over informatieveiligheid ten aanzien van DigiD en Suwinet. Van gemeenten wordt verwacht dat ieder jaar een interne audit **Wpg** (Wet Politiegegevens) wordt uitgevoerd. Eén keer in de vier jaar wordt een externe Wpg-audit uitgevoerd.

Vanaf 2024 – wijzigingen ENSIA

Tot op heden is de diepgang van de jaarlijkse **ENSIA-audit** beperkt tot 'opzet' en 'bestaan' (beleid en implementatie van het beleid middels beheersingsmaatregelen). Vanaf 2024 wordt op een aantal onderdelen ook 'werking' van beheersingsmaatregelen getoetst in de jaarlijkse ENSIA-audit. Dit vraagt van uw organisatie dat beheersingsmaatregelen gedurende het jaar consequent en aantoonbaar worden uitgevoerd.

Vanaf 2026 – Wet Digitale Overheid

Vanaf 2026 is ook de tweede tranche van de **Wet Digitale Overheid** van toepassing. Dit deel van de wet vraagt van organisaties dat de governance rondom de verschillende basisregistraties en het delen van persoonsgegevens op orde is.

Vanaf 2023 – Wet Digitale Overheid

Met ingang van 2023 treedt het eerste deel (eerste tranche) van de **Wet Digitale Overheid** (WDO) in werking. De Wet Digitale Overheid is gebaseerd op de Europese eIDAS-richtlijn en regelt dat burgers veilig kunnen inloggen bij de overheid. Vanaf 2023 is het gebruik van HTTPS en HSTS verplicht. HTTPS configuraties dienen daarnaast te voldoen aan de laatste TLS-richtlijnen.

Vanaf 2024 – NIS2-richtlijn

Naar verwachting is vanaf eind 2024 de Europese **NIS2-richtlijn** (Network and Information Security Directive) van toepassing. De verwachting is dat de Baseline Informatiebeveiliging Overheid wordt uitgebreid met een aantal verplichte elementen. Vanuit de NIS2-richtlijn heeft uw organisatie een *zorgplicht* en *meldplicht* ten aanzien van informatieveiligheid. Daarnaast zal een toezichthouder *toezicht* houden op naleving van de NIS2-richtlijn middels (externe) IT-audits.

